

Gränslöst – Biblioteken och mångfaldens möjligheter
Biblioteksdagarna 2006, 12 maj session ID

Det räcker inte att vara snygg : konsten att fylla vackra bibliotek med pedagogiskt innehåll

Erik Lemcke, processkonsult, DanSet Consulting tillsammans med bibliotekarier från Malmö högskolas bibliotek.

Cirka 40 bibliotekarier deltog i miniprocessen om bibliotekets pedagogiska utmaningar. Processen gick ut på att skapa en gemensam bild och en gemensam bedömning ("fælles billeddannelse" och "fælles bedømmelse") utifrån två frågor:

- Hvad er de største pædagogiske udfordringer i biblioteket?
- Hvilke løsninger er der på udfordringerne?

Produkten av gruppernas arbete visar på frågornas många dimensioner. Det handlar om att blicka inåt i den egna verksamheten och samtidigt titta utåt mot omvärldens förändringar och starta dialoger. Det pedagogiska biblioteket belystes från verksamheter med olika uppdrag – skolbibliotek, högskolebibliotek, folkbibliotek – och några teman kunde tydligt urskiljas: den gemensamma bilden. Här finns massor av spännande saker att tänka mer kring!

Nedan följer en sammanställning av frågor och lösningar grupperade i fem teman. Sammanställningen gör inte anspråk på att vara komplett, utan syftet är att få fram de stora linjerna varför någon frågeställning eller lösning kan saknas eller vara inkluderad i någon annan.

Linda Karlsson, Bibliotek och IT, Malmö högskola

Mini-process med intensiv aktivitet - här skapas en gemensam bild med post-it lappar

Att integrera biblioteket i undervisningen och samhället

Hur medvetandegöra biblioteket som en pedagogisk resurs? Hur ökar vi förståelse hos studenter, lärare, bibliotekarier, personal, elever för att informationsökning är en lärprocess?

Bibliotekets roll i utbildningen innebär flera utmaningar för biblioteket: att skapa en genomtänkt pedagogisk och didaktisk strategi, att börja arbeta som pedagoger och att skapa en gemensam bild av det pedagogiska uppdraget hos alla medarbetare. Men utmaningar för uppdragsgivaren finns också: hur kan biblioteket bidra till skolans mål - vad och varför? Och hur kan bibliotekarier bli mer integrerade i högskolans pedagogiska process?

Ett sätt är att skapa dialoger med lärare och tillsammans arbeta med frågor som: Hur skapar man uppgifter/frågeställningar som är begripliga och som är möjliga att lösa i biblioteket? Hur synliggör vi att informationsökningsprocessen är en lärprocess och vad det innebär? Hur kan man använda biblioteket som en naturlig del av undervisningen? Att delta i Bologna-processen öppnar upp för möten mellan högskolan och bibliotek, och det kan vara en väg att gå för att marknadsföra bibliotekets pedagogiska uppgift och få idéer om hur man på ett meningsfullt sätt kan integrera informationskompetens i utbildningen.

Vi behöver arbeta tillsammans med andra pedagogiska aktörer och vara mer aktiva i studenternas lärprocess.

Att möta en förändrad omvärld med förändrade krav.

Att hålla sig ständigt uppdaterad i sin yrkesroll och luckra upp fasta mönster hos personalen är en annan utmaning. Här nämndes den kollektiva kompetensen och att kommunikation (att reflektera och gå i dialog), flexibilitet, intuition och tillgänglighet är viktigt, liksom att söka efter kreativa lösningar. Yrkesrollen kan ifrågasättas, omdefinieras och nya kompetenser rekryteras. Kan vi förbättra vårt sätt att ta tillvara på nyutbildade bibliotekariers nya kompetenser och sträva efter heterogena personalgrupper där ålder, kön, bakgrund och utbildning blandas?

Vi ställer frågorna:

- Har vi de rätta målen?
- Arbetar vi på rätt sätt mot målen?
- Kan vi tillgodose våra målgruppers behov?

Lösning på frågorna kan sökas i omvärldsanalys och samtal – dialog.

Möta och bemöta

Att det pedagogiska mötet innehåller många olika aspekter står klart efter miniproessen. Bemötande handlar både om agerande och attityd, med frågor som betonar interaktion och aktivitet, lyhördhet och tillgänglighet. Och en aning ödmjukhet.

Många påståenden att reflektera vidare kring genererades - nog för att fylla en hel kurs om det pedagogiska mötet!

- Höja nivån på kundbemötandet
- Samtal och dialog med målgrupper
- Att hitta den rätta samtalstonen och att ha förståelse för besökarnas behov
- Att verkligen möta användaren i dennes behov – inte vara expert som visar
- Lyhördhet gentemot besökaren och att ta hand om biblioteksovana
- Interaktionen i mötet med användaren - hur aktiverar man studenten? Hur arbetar vi så att studenten hela tiden känner att den har ansvaret för sin fråga och sitt arbete.
- Att som bibliotekarie röra sig runt i lokalerna och visa på tillgänglighet
- Att lyssna och ställa frågor.
- Bibliotekarier bör även finnas tillgängliga utanför biblioteket. Och sist men inte minst: Biblioteket är inte centrum i universum.

Det pedagogiska rummet

Att skapa funktionella och flexibla lokaler /miljöer är en annan aspekt av det pedagogiska arbetet. Hur möblerar man pedagogiskt och finns det pedagogiska möbler? Hur förändrar vi otydlig skyltning så att besökaren hittar det hon söker? Hur påverkar teknikutvecklingen som t ex tv-spel, tv och nya medier?

Kanske ligger lösningen i flexibilitet, variation och möjlighet att förändra så att varje lärstil och aktivitet får sitt.

Modernisera varumärket bibliotek

En utmaning finns i att bättre förmedla/marknadsföra biblioteket som pedagogisk resurs och att tydliggöra innehållet i biblioteket, från arbetet med källkritik till att väcka läslust och hjälpa vuxenstuderande. I denna tankeprocess är det lika viktigt att lyssna som att ställa relevanta frågor. Och att:

- Se glappet mellan vad man kan och vad man borde kunna
- Se ut över helheten
- Bygga nätverk

